

ПОЛЕМИКА У ВЕЗИ СА АУТЕНТИЧНОШЋУ АНТОЛОГИЈЕ *ОДАБРАНЕ НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ* МИЛОРАДА ПАНИЋА-СУРЕПА И ВОЈИСЛАВА М. ЈОВАНОВИЋА

Милорад Панић-Сурепа је био јавно „оптужен” од стране Војислава М. Јовановића да је плагирао његову збирку српских народних приповедака. На основу бележака, преписа писама и нацрта текстова које смо пронашли у рукописној заоставштини Војислава Јовановића Марамбоа у фасцикли насловљеној „Сурепа”, али и штампане преписке ових двају антологичара у *НИН*-у, у раду се анализира њихова полемика у вези са аутентичношћу антологије.

Кључне речи: Војислав М. Јовановић Марамбо, Милорад Панић-Сурепа, плагијат, *Одабране народне приповетке*.

Антологија *Одабране народне приповетке* Милорада Панића Сурепа изашла је 1948. године у издању „Нопока” у Београду. Њена рецепција била је афирмативна и антологија је доживела више издања. Како је била предмет интересовања књижевне јавности, била је запажена и од Војислава М. Јовановића, који ју је одмах окарактерисао као плагијат, и то сопствене антологије. У рукописној заоставштини Војислава М. Јовановића Марамбоа пронашли смо фасциклу насловљену „Сурепа”. У њој се налази уговор између „Нолита” и Војислава Јовановића о изради *Антологије српског епоса*, преписка са Слободаном Галогачом у вези са „непоштовањем” рокова приређивача антологије, преписи писма Војислава М. Јовановића упућених издавачкој кући „Нолит” у вези са објављивањем четвртог издања и планирањем петог *Одабраних народних приповедака*

* aleksandra.bjelic@gmail.com

Милорада Панића Сурепа, нацрт текста насловљен „Тобожњи извори М. Панића Сурепа ’Одабране народне приповетке’ – како их је он назначио у својим ’библиографијама’” и различити новински исечци са текстовима о Сурепу.

Јовановић је 31. јануара 1957. године раскинуо уговор са издавачком кућом „Нолит” (потписан 23. фебруара 1955. године) у вези са објављивањем и даље необјављене *Антологије српског епоса*, јер су они одлучили да сарађују са Сурепом, „објављивањем четвртог издања антологије народних приповедака Милорада Панића Сурепа” (Ајдачић 1993: 151) и поред његових напомена и писама, али увређен, између осталог, и чињеницом да је њему требало да буде поверена израда и антологије народних приповедака.

У писму датираном 31. јануара 1957. године Јовановић наводи –

Књига *Одабране народне приповетке* М. Панића Сурепа садржи у претежној мери материјал из моје књиге *Српске народне приповетке*, тако да се не може сматрати оригиналним делом, већ прерадом моје књиге. Напомињем да прво издање Панићеве књиге има укупно 83 приповетке, од којих су 68 истоветне са онима из моје књиге; друго издање има 93 приповетке (70 истоветних са мојим); треће издање 97 (70 мојих); четврто издање 101 (69 мојих). Додајем да укупни број наших народних приповедака, – по процени коју сам дао 1925. године у предговору своје књиге, а коју процену Панић стално понавља као тачну (не наводећи извор), иако она то више није, – износи 6.000. Број приповедака у мојој антологији износи 252, – то ће рећи да Панић готово није узимао у обзир, па ни вршио из њега избор, онај велики остатак од 5748 приповедака, стварно од близу 10.000 приповедака, колико их је по мом последњем рачуну до сада код нас записано.

(2) Панић је не само усвојио претежним делом мој избор, већ је употребио и моје текстове, то ће рећи користио све моје исправке, брисања, измене и допуне; чак је поновио и грешке почињене приликом штампања моје књиге.

(3) Библиографска напомена коју је М. Панић Суреп дао на стр. 387 четвртог издања своје књиге о изворима којима се користио „приликом одабирања приповедака”, не одговара стварности, као што сам то на поменутом састанку и приказао друговима Грујићу и Галогажи.

Целокупно напред изложено чињенично стање упућује ме на закључак да Ви не желите више са мном да сарађујете, јер сте могли односно морали знати да ћу ја бити увређен наведеним поступцима како од Ваше стране, тако и од стране М. Панића-Сурепа. Ја ћу накнадно решити да ли ћу повести спор против М. Панића-Сурепа, а што се Вас тиче морам на жалост констатовати да је Вашом кривицом раскинут наш уговор о изradi антологије „Српски епос”. (ЛВМЈ¹ – *Нолит* 31. 1. 1957)

¹ С обзиром на то да рукописни фонд Војислава М. Јовановића похрањен у његовом легату у Одељењу за народну књижевност Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у

Јовановић у писму од 2. априла 1958. године опширније пише о методу израде Сурепове збирке, дајући у прилогу и списак „стварних извора” ове антологије. Он наводи да су једина три извора његове збирке били: његова антологија, *Српске народне приповетке* (књига I, Београд, 1927) Веселина Чајкановића и *Шаливе кратке српске народне приповетке* (Велика Кикинда, 1913) Владимира Ћоровића. Према Јовановићевим наводима од 83 варијанте, колико их садржи његова збирка, 78 су из ових извора, и то: 57 по Јовановићевом избору, 12 од Ћоровића и 9 од Чајкановића. Преосталих 5 су из „непознатих извора”.

Дакле, како пише Јовановић, Суреп се није чак ни служио оригиналним збиркама сакупљача, већ се користио секундарним изворима. У овом писму Јовановић наводи и да је Суреп, сазнавши за његово претходно писмо „Нолиту” из 31. јануара 1957, извршио формалне исправке приликом приређивања наредног издања и тиме одао

[п]ризнање да му је књига, поред свих ситних измена, и даље сачувала карактер који је имала у ранијим издањима. У погледу избора текстова књига је и даље садржавала претежни део приповедака из моје књиге, али је М. Панић веровао да ће она накнадно стећи карактер оригиналног дела ако се њен ’аутор’ овога пута буде обратио, у погледу редакције текста, на њихове оригинале, онакве какве сам ја нашао и изабрао, а какви су били првобитно штампани од њихових сакупљача, – али које сам ја, према својим схватањима, укусу и потребама, био подвргао темељној ревизији, пошто се међу њима налазило приповедака свакојаког облика, па и сасвим неписмених [...] Овим поводом додајем следеће напомене:

(1) М. Панић чак ни овај чисто редакторско-коректорски посао није умео извести како треба, пошто су и у овом 5-ом издању, – услед журног и алкавог ’исправљања’ од његове стране, – многи неизбрисани трагови моје обраде и даље остали видно, то ће рећи да његово „враћање на старо” није доследно ни брижљиво изведено.

(2) У оним текстовима које није узео из моје *Антологије*, већ их готово нашао у туђим збиркама, приређеним слично мојој, и из њих их пренео у своју књигу (Чајкановића, Ћоровића, на пример), Панић није загледао у оригинале самих приповедака, већ ове навео по текстовима њихових редактора, и штампао их са свима преправкама, често веома неукусним, које су поједини редактори сматрали да им је допуштено вршити. Према томе, потпуно је неумесно Панићево самохвалисање да је „убирао цветове искључиво из

Београду није „заведен” према архивским правилима класификације грађе, били смо слободни да рукописима које смо користили за потребе овог рада доделимо сигнатуру ЛВМЈ са варијантом кратког назива документа о коме је реч. Тим принципом биће цитирана ова грађа у раду.

оригинала”. Напротив, не загледајући оригинал, већ ослањајући се на преправљену верзију, он је позајмљени текст штампао без локалног језичког колорита, без дијалекатских специфичности, то ће рећи, говорних лепота онога краја у коме је текст забележен, и то у неукусном облику који им је преправљач дао, – тобожњим књижевним језиком београдског говора каквим се око 1900. године служило понекад наше новинарство.

(3) М. Панић је такође учинио у своме 5-ом издању измену библиографске белешке на странама 353–354, потстакнут примедбом коју сам у погледу његове белешке из четвртог издања учинио у своме писму Нолиту 31. јануара 1957. Фантастичну библиографију својих тобожњих ’извора’, објављену као аутентичну 1956. године, М. Панић је заменио већ идуће 1957. године једном новом, не мање фантастичном библиографијом. Нетачност и једне и друге огледа се у чињеници да се оне веома разликују између себе, што не би смело бити кад се тиче двају издања једне и исте књиге. Док прва од тих библиографија садржи на броју 20 књига, а друга 21 књигу, заједничких је само 6 (шест) бројева. Прва садржи 14 дела која се не помињу у другој, као да их Панић није никада познавао, и ако их је годину дана пре тога навео као ’изворе’ којима се „највише користио”! Панић-Сурепа с правом је избрисао ове књиге из свога новог списка, пошто те измишљене ’изворе’ стварно није ни користио, као што сам ја то примерцима књига у питању доказао Вама и другу Грујићу, а напоменуо у наведеном писму Нолиту; Сурепа их је напамет био уписао у свој списак да би повећао број тобожњих ’извора’ у односу према мојој Антологији, која му је била и остала главни извор”. (ЛМВЈ – *Нолит* 2. 4. 1958)

Даље у писму наводи да је својевремено имао подршку од Војислава Ђурића, који му је потврдио да је Панићева антологија „плагиијат” његове, али да ништа није могао учинити поводом тога да Нолит ипак ангажује Сурепа „да му са незнатним изменама понова уступи своју *Антологију*” (ЛМВЈ – *Нолит* 2. 4. 1958).

У рукописном нацрту текста „Тобожњи извори М. Панића-Сурепа *Одабране народне приповетке* – како их је он назначио у својим ’библиографијама’” – Јовановић пише да у прва три издања својих приповедака Сурепа „није дао никаквих информација о литератури којом се служио при састављању своје књиге” (ЛМВЈ – „Тобожњи извори М. Панића-Сурепа *Одабране народне приповетке* – како их је он назначио у својим ’библиографијама’”), те да је то учинио тек 1956. године, као напомену на страни 387 „где је дао један кратак списак туђих радова којима се ’приликом одабирања приповедака за ову књигу, поред листова и периодичних издања [...] највише користио’” (Исто). Том приликом под бројем 12 Сурепа је навео Јовановићеву антологију, друго издање из 1926. године, но Марамбо пише да то не одговара стварности и да је његова збирка била

[н]ајглавнији, готово искључиви извор Панићу; осталих 19 дела која је ставио у своју библиографију само да би повећао број и да би изгледало да се он служио, поред Јовановића и неком другом литературом [...] бр. 4: Вук Врчевић, *Низ српских приповиједака*, Панчево 1881, не садржи ни једну народну приповетку, па према томе Панић из ове књиге нити је могао што изабрати за своју збирку, нити је шта узео из ње. Овај „низ српских приповиједака” највећим делом састављен је из забележака Врчевићевих „о народном суђењу по Боки, Црној Гори и Херцеговини”, и других причања које је Врчевић ставио на хартију имитујући начин писања Стјепана Митрова Љубише. Очигледно је да Панић ову књигу није ни имао у рукама, иначе је не би унео у свој списак. (Исто)

Јовановић даље издваја наведене Сурепове изворе под бројевима 7, 9, 10, 14, 16, 17, 18, 19, 20, закључујући да је библиографија састављена „на невиђено” јер је антологичар грешио у именима аутора и насловима издања, а „дела под бројевима 19. и 20. није могао употребити у изради из простог разлога јер нису била објављена када је штампао прво издање своје књиге 1948. године” (Исто).

У оквиру овог чланка, приложићемо још једну фотографију грађе из ове фасцикле која репрезентује начин како је Јовановић поредио текстове, конкретно у овом случају варијанту „Тамног вилајета” из своје и Сурепове антологије. На темељу тога да је и сам редиговао Вукову варијанту, Јовановић закључује да ју је Суреп преписао од њега, јер није дата према иницијалном извору (в. Сliku 2).

У рукописној заоставштини пронашли смо и писмо Богдана Поповића (коме је Богдан Поповић, универзитетски професор, био стриц) о овом случају, датирано 15. маја 1958. године. Он напомиње да је сама израда антологије другачији принцип ауторског рада и да би требало да му ласка што је Суреп одабрао њега као извор. Сматра да сва ова питања нису правне природе, већ књижевне и наводи да би волео о тој полемици да чита у дневној штампи (в. Сliku 3. и 4).

Илија Николић је у вези са овим случајем објавио писмо Милорада Панића-Сурепа Војиславу Јовановићу, иницирано њиховим „јучерашњим разговором”. У њему Суреп наводи да нико од антологичара не полаже право на варијанте усмених приповедака, те да су се њих двојица једнако користили „плодовима својих претходника”, али са различитим циљем. Јовановић је имао на уму да „омладини” понуди „антологију целокупне наше народне приповетке, гледане само са књижевног становишта”, док је Панићева антологија имала за циљ да буде „одабрана збирка народних приповедака са

васпитном тенденцијом, а у исто време објаснити јој постанак и развитак те исте приповетке обухватајући услове, време и друштвену средину” (Николић 1991: 179).

Даље, полемишући са оптужбом да се није користио примарним, већ секундарним изворима, Сурепа наглашава да ни Јовановић није користио прво Вуково издање народних приповедака већ „државно, сређено, Ђ. Ђорђевића”, да су и један и други користили раније објављен материјал, са супротним задацима те не види у чему је Јовановић „материјално и морално” оштећен.

Узроци овако оштре полемике између два антологичара могуће је да датирају неколико година раније. Године 1953. постојала је још једна јавна полемика између Јовановића и Панића-Сурепа. Реч је била о подизању Косовског споменика на Газиместану, за који је М. Панић-Сурепа требало да изабере стихове из народне поезије којим ће се „украсити”. Јовановић пише чланак који објављује у *НИН*-у 19. јула 1953. године. Инспирисао га је „видовдански чланак *Политике*”, у коме је Сурепа најавио изградњу овог споменика и презентовао део избора стихова које ће садржати.

Војислав Јовановић је врло оштар у овом свом тексту. Сурепу замера порекло извора одакле је планирао да издвоји стихове, наглашавајући да је *Косовска споменица* из 1889. године „данас сасвим застарела” и да је познато да је већина стихова који се у њој налазе „сумњивог или лошег материјала”. Порекло тих песама из *Споменице* је познато, у питању су Богољуб Петрановић и фра-Грга Мартић о чијим плагијатима је већ писано у историји књижевности и њима, сматра, Јовановић, „није место уз песничке творевине Подруговића, Вишњића, старца Милије, Гаје Балаћа, па ни уз песму оне слепице из Гргуреваца, којој ни имена не знамо, а којој дугујемо ’Косовку девојку’” (2001: 407). Осим тога, замера му и што је скраћивао поједине стихове из Вуковог тематског круга о Првом косовском боју и, у чланку, правио материјалне грешке у њиховој транскрипцији.

У Јовановићевој рукописној заоставштини пронашли смо писмо Милорада Панића-Сурепа, у машинопису, са његовим потписом. Заправо, оно нема форму писма, већ је то највероватније препис његовог одговора на овај Јовановићев чланак, који му је послат или од уредништва *НИН*-а или лично од Сурепа, јер су њихова два наредна текста објављени симултано 26. јула 1953. године у *НИН*-у.

Сурепа у овом документу редом одговара на Јовановићеве замерке „остављајући по страни све духовитости и пакости

68-годишњег професора (не само због његових година)” (Суреп 1953: 8). Говорећи о *Косовској споменици* Суреп истиче да су њу приредила два научника на гласу, наводећи главне податке о њима – „ови подаци, надам се говоре довољно о озбиљности њиховог заједничког дела *Косовске споменице*. Ослањање на њу ни у ком случају не може доћи из ’дилетантске лакоће’ и ’неоправдане смелости’ какве ми особине штедро приписује др В. Јовановић” (Исто). Додаје да Јовановић вероватно намерно не спомиње имена приређивача када апострофира ову збирку, јер би то значило да тиме критикује њихов рад – „а то је већ пуно коња за трку” (Исто).

Даље наводи да је његов избор да се послужи другим изворима потпуно логичан јер Вук није могао сакупити све песме и да је постојао и постоји велики број сакупљача који су наставили његов рад. Уосталом, и сам тематски круг песама о Косову је невелики и у њему су „честе празнине у све три и фазе догађаја: пре боја, за време његовог трајања, и после њега” (Суреп 1953: 8).

У погледу извора Панић наглашава да су све наведене збирке којима се послужио популарне у науци о књижевности и да је то „озбиљна грађа”. Помало подругљиво истиче да је Јовановићев критеријум аутентичности врло ригидан и једностран –

Фабрикација? Израз, прво, не одговара уопште замисли пишчевој. Но, разумемо се. Ако, дакле, стихове ствара Вишњић, Подруговић, старац Милија, или слепица из Гргуреваца, или ма која друга слепица – онда је то права народна поезија, по мишљењу др. Јовановића; али ако то исто чини ’окретан писмени певач Илија Дивјановић испод Јахорине’ (речи др В. Ј.) или фра-Грга Мартић ’босански фратар’ (а православни калуђер?), или ма ко други од те сорте, онда то није права народна поезија – по истом мишљењу. То је онда фабрикација [...] Посебан куриозитет представља чињеница да је др Јовановић у своју *Антологију* такође унео једну песму фра-Грге Мартића (’Костреш Харамбаша’), оног истог босанског фратра чији скупљачки рад тако исмејава у чланку. Дакле, Мартићева је збирка народних песама права народне поезија кад је користи др Јовановић, а лажна је, написана, кад је користе Љ. Ковачевић и П. Ђорђевић, и ја. (Суреп 1953: 8)

У вези са скраћивањем појединих стихова из Вукових збирки, Суреп наводи да је то било намерно – „цитује се оно што је потребно (као и увек) и докле је потребно, тј. до постизања одређеног ефекта” (1953: 8). Наводи да је то устаљена пракса и у књигама и критичким издањима и отворено поставља питање није ли и Јовановић усвојио интервенцију последњих стихова песме „Смрт Мајке Југовића”.

„Одговор др Јовановића”, штампан на истој страни часописа дат је у седам тачака. Јовановић сматра да Сурепов текст „даје нових

доказа у какве је неозбиљне руке допало извршење једног овако висококултуралног задатка” (2001: 407), те да је *Косовска споменица* заиста дело угледних научника, али са становишта науке врло застарела књига. Одговарајући на оптужбу да је унео Мартићеву песму у своју збирку, Јовановић напомиње да се у Вуковој трећој збирци налази песма под истим насловом коју је он заправо употребио. У вези са тврдњом да се Суреп користио признатим изворима Јовановић у три тачке набраја и документује да то није случај у хрватској науци о књижевности, нарочито у погледу фра-Грге Мартића и да су то застареле критике о којима Суреп пише. Најзад, наводи Јовановић, Панић има свако право

[...] и даље веровати у пучки карактер ове фабриковане дроге, одушевљавати се њеном лепотом [...] то је његова приватна ствар, о којој ја никада не бих водио рачуна. Али Панић нема права да своје блажено усхићење намеће држави, а преко државе покуша наметнути га народу, у чије име и о чијем трошку он подиже споменик косовским јунацима. (2001: 408–409)

У рукописној заоставштини Војислава Јовановића у оквиру сачуване обимне преписке, пронашли смо и писмо Мирослава Пантића упућено овом научнику, 24. марта 1965. године у коме се, између осталог говори и о овом случају – „Дозволите да Вам кажем још нешто: у данима моје јалове полемике са М. Панићем-Сурепом тако сам често мислима био са Вама. И тако сам вас добро разумевао! И толико ми је било потребно да с Вама изменим мисли, које су заједничке!” (ЛВМЈ – Преписка).

У науци о књижевности познати су ставови Војислава М. Јовановића у вези са аутентичношћу у усменој књижевности у којима се правом народном књижевношћу безмало не сматра ништа нити пре нити након Вуковог сакупљачког рада, те су оваква његова реаговања на антологију народних приповедака Милорада Панића-Сурепа нимало изненађујућа. Његово пасионирано трагање за изворима и поређење са Вуковим варијантама свега што је публикувано као усмена књижевност у неким случајевима је разоткривало плагијаторе, док је у другим нанело и знатну штету. У погледу овог конкретног случаја, Јовановић је заиста изнео чињенице које не иду у прилог Сурепу – да је преписивао Јовановићеве већ редиговане варијанте, а да је као извор наводио Вукову збирку. (Намеће се и питање – зашто је Јовановић вршио интервенције на Вуковим варијантама, када је то у потпуној супротности са његовим уверењима о аутентичности?) Антологичарски концепт не подразумева критичку

апаратуру на којој је Марабо инсистирао, те се са, у претходном тексту истакнутим закључком Илије Николића који сматра да су њихове антологије имале различите намене, можемо донекле сложити. Ипак, у овом случају сматрамо да, и са наменом коју антологија подразумева, потребно је правилно назначити изворе варијанта које су коришћене.

Прилози

М. Панти-Суреа :

Јовановић :

Панти вилајет

(бр. 1, стр. 1)

Панти вилајет

(бр. 62)

Ову приповестку заделимко је Вул Караџић и цитирао у свом Рјечнику; али Панти-Суреа није ни узео из Вула већ из Јовановићеве Антологије. По се види по префракцији текста да је Јовановић илустрирао, а није Панти вероватно репродуковао, не знајући да та места код Вула згучају гласе. На пример, код Вула приповестка почиње овим реченицом : „ Приповијера се како је некада цар, зичаваши с вијском на крај свијета... ” Јовановић је то именово овако : „ Био један цар, та зичаваши с вијском на крај свијета... ” Код Пантија та реченица не гласи као код Вула, већ као код Јовановића, из чега се види да се он није служио Вуловим Рјечником, већ Јовановићевим Антологијом.

Панић - Суреп:

1. Тамни вилајет
(Вук, Рјечник, реч "тама")
2. Баш - Челик
(Вук, бр.51)
3. Аждаја и царев син
(Вук, бр.8)
4. У лажи су кратке ноге
(Вук, бр.62)
5. Дјевојка бржа од кова
(Вук, бр.24)
6. Стојша и Младен
(Вук, бр.5)
7. Зла свекрва
(Вук, бр.60)
8. Царев зет и крилата баба
(Вук, бр.69)
9. Грбо и краљ ђаволски
(Босанска вила, 1899,
стр.216-218, 240-242)
10. У цара Тројана козје уши
(Вук, бр.39)
11. Седам Влашића
(Ђ.К.Стефановић)
12. Златоруни ован
(Вук, бр.12)
13. Три чуда
(Јован Ђ.Зорић)
14. Ала
(Мих.Ст.Ризнић)

Извор:

- Јовановић, бр.62
- Јовановић, бр.3
- Јовановић, бр.4
- непознат
- Јовановић, бр.16
- непознат
- непознат
- непознат
- Јовановић, бр.9
Са многобројним изме-
нама и стилским испра-
вкама Јовановићевим, ко-
је Панић све верно ре-
продуковао, почевши од
наслово приповетке, ко-
ја се у Бос.вилу зове:
"Смрт ђаволског краља"
- Јовановић, бр.61
- Јовановић, бр.50
- Јовановић, бр.6
- Чајкановић, бр.169
- Чајкановић, бр.114
Дословно преписано,
са свима Чајкановиће-
вим преправкама, које
су многобројне

Beograd, le

15.V.1958

Dragi druze Jovanovicu,

Evo nekoliko reci u vezi Vaseg
pisma upucenog Slobodanu Galogazi.

1/ Ja moram najlepse da Vam se
izvinim za svoje misljenje, ali meni se cini
da niste imali pravo da raskidate ugovor sa
Nolitom zbog toga sto Vam nisu dali na izradu
antologiju narodnih pripovedaka. Smatram da
je trebalo dovrstiti "Srpski Epos", i to ne
samo sa pravne tacke glediste, vec i stoga
sto bi on bio (u to sam uveren) jedno uzorno
delo u nasoj knjizevnosti.

2/ Sto setice rada Panica Surepa,
ja o tome, naravno, nemam svoje misljenje. Va-
si argumenti u vezi sa napomenom Panicevom datom
na str.387 cetvrtog izdanja ~~svoje~~ knjige cine
mi se vrlo ubedljivim. Ne smatram, medjutim,
da je Panic nepravilno ucinio sto je koristio
Vase redakcije narodnih pripovedaka; cak, sma-
tram da je to vrlo dobro uradio, jer sam uve-
ren da su Vase redakcije podigle vrednost na-
rodnog teksta. Samo, naravno, Panic je to
trebalo da napomene negde u tekstu.

3/ Pitanje sastavljanja antologija
je vrlo komplikovano moralno pitanje. Prvi
antologizar (ako je dobar) u vrlo je srecnom
polozaju: svaki ko posle njega dodje lici na

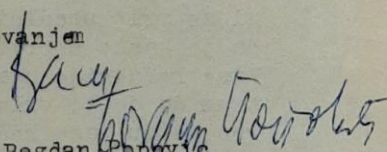
plagijatora. Prvi antologičar, u neku ruku, zalupi vrata pred nosom svih onih koji bi mogli da dođu posle njega. Posle antologije moga strica Bogdana sumnjam da bi iko mogao doći da pravi neku drugu, svoju antologiju. Osim ako ne zeli da je presiri (vremenski ili kvantitativno) ili da je sastavlja po drugim principima.

U svakom slučaju, smatram da bi bila interesantna polemika koja bi se mogla razviti između Vas i Panice Surepa. Ta polemika bi mogla da se kreće oko dva pitanja: a/ da li je Panica Surep postao pravo svojom antologijom i b/ kakva je literarna vrednost njena.

Na kraju bih hteo da Vam kazem da, po mom mišljenju, nijedno pitanje navedeno pod gornje tri tačke nije pravno (dakle, za sud), nego književno (dakle, za javnu polemiku u dnevnoj štampi).

Vrlo bih rado lično Vas video i porazgovarao s Vama usmeno o ovim i mnogim drugim stvarima.

S poštovanjem

Bogdan Popović

Цитирана литература

- Ајдачић, Дејан. „О необјављеним књигама Војислава М. Јовановића о народној књижевности.” *Расковник*, Београд, 19 (1993): 71–72, 150–159.
- Јовановић, Војислав М. *Зборник радова о народној књижевности*. Прир. Дејан Ајдачић, Илија Николић. Београд: Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, 2001.

Извори

- Јовановић, Војислав М. „Одговор др Јовановића.” *НИН*, III, бр. 134, 26. јул (1953): 8 [Одговор на чланак М. П. Сурепа: „Фалсификати на Косовском споменику”, објављен и истом броју на истој страни *НИН*-а].
- Јовановић, Војислав М. „Фалсификати на косовском споменику.” *НИН*, III, бр. 134, 26. јул (1955): 8.
- ЛВМЈ – Легат Војислава М. Јовановића, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, Одељење за народну књижевност.
- Николић, Илија. „Једно необјављено писмо Милорада Панића Сурепа [Војиславу М. Јовановићу].” *Расковник*, Београд, 17 (1991): 63–66, 175–180.
- Панић-Сурепа, Милорад. „Фалсификати на Косовском споменику.” *НИН*, III бр. 134, 26. јул (1953): 8.

Aleksandra Bjelić

THE DEBATE OVER THE AUTHENTICITY OF THE ANTHOLOGY *SELECTED FOLK TALES BY MILORAD PANIĆ-SUREP* AND VOJISLAV M. JOVANOVIĆ

Summary

Milorad Panić-Surep was publicly accused by Vojislav M. Jovanović of having plagiarized his collection of Serbian folk tales. Drawing upon notes, transcriptions of correspondence, and drafts of texts found in the manuscript legacy of Vojislav Jovanović Marambo – in a folder titled “Surep” – as well as the printed exchange between the two anthologists published in *NIN*, this paper offers an analysis of their polemic concerning the authenticity of the anthology.

Keywords: Vojislav M. Jovanović Marambo, Milorad Panić-Surep, plagiarism, Selected Folk Tales.